

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egy évre — 10 kor.
 Helyben máskor átvéve:
 Egy évre — 20 kor.
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 24 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a délutáni és estai kiadások kivételével.

Bevezető és kiadónál:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A kiadónálban átvéve:
 vagy megrendelésre nem szállítjuk.

Működésének és hirdetésének a kiadónálban intézkedések.

Egyes számok ára 5 kor.

NAGYVÁRAD, május 10.

Milliárdos költségvetés.

(—a.) Lukács László pénzügyminiszter ma terjesztette be az idei költségvetést.

Az obstrukciónak a következménye ez is, hogy csak most május közepén kerül a parlament elé az a költségvetés, a mely szerint kellene öt hónap óta folyósítani a kiadásokat.

Egy kicsit ugyan maga a kormány is késleltette a költségvetést, mert előbb minden áron törvénynyé akarta emeltetni ugynevezett kortesjavaslatait, a vármegeyi alkalmazottak és jegyzők fizetésemelését, hogy a költségvetésben már a felemelt fizetés szerepeljen s ezek a szerencsés emberek, akik nem is kérték a fizetésemelést, már ujesztendőtől kezdődőleg élvezhessék azt.

Ezek tehát megkapták a magukét, de — daczára a közbejött sztrájkoknak — kapnak némi javítást a vasutasok is, akiknek részére 4,783,400 koronával többet vett fel a költségvetésbe Lukács miniszter.

A ma beterjesztett költségvetés igazi nagy nemzethez illő költségvetés; egy milliárdot meghaladó összegről rendelkezik.

Mióta a modern magyar állam berendezkedett megkészszerződött bevételeink és kiadásunk.

Látszatra nagyon szép, de ennek a hátterét az a sötét dolog képezi, hogy adóink pedig a réginék a háromszorosát is elérték. Nehogy pedig valaki ebből azt következtesse, hogy gazdagabbak lettünk,

könnyebben bírjuk az adót, — tessék egy kicsit szétnézni telekkönyveinkben, amelyek szomoruan bizonyítják, hogy adósságaink is lépést tartottak az adók emelésével.

És tessék figyelemmel kísérni a statisztikai hivatalnak hónaponta közölni szokott kimutatásait a kivándorlók számának ijesztő szaporodásáról.

És tessék egy kis kirándulást tenni — úgy is itt a tavaszi kirándulások ideje — például a bihari hegyek közé és szomoruan fogjuk tapasztalni, micsoda leirhatatlan nyomorúságban él ennek a milliárdos országnak a népe.

Pedig még nincs vége az adóemeléseknek. A ma beterjesztett költségvetés is 2%-os emelésről beszél a betegápolási adónál.

Lukács miniszter, akiről azt rebesgetik, hogy ma terjesztette be az utolsó költségvetést, exposéjában arról beszél, hogy költségeinknek ezt a nagy emelkedését csak azért bírjuk meg, mert közgazdasági életünk nagy lendületnek indult.

Csudálatos dolog. Gazdálkodó, iparos és kereskedő egyaránt pangásról panaszkodik évek óta és az elszegényedés általános mindenfelé. Annak a lendületnek nyoma sem látszik — csak a miniszteri exposéban.

De ennek daczára mégis nagy óvatosságra inti a miniszter a parlamentet. Eddig is csak úgy tudtuk fenntartani az egyensúlyt, hogy az előbbi évek nagy fölöslegeihez nyultunk. Ez a nagy fölösleg azonban elfogyott — most már nem lesz miből fedezgetni a hiányokat.

Igaza van Lukács miniszternek. Takarékoskodni kellene, de ezt ott kellene kezdeni a kormánynál és a parlamentnél. Még pedig nemcsak szóval, hanem tettekkel.

Vajjon mikor fogjuk már ezt is elérni?

Erre kíváncsi ez az ország, melyben kiáltó a szegénység, eladósodva a föld, kivándorol a nép, de — milliárdos a költségvetés.

A költségvetés.

A pénzügyminiszter ma terjesztette be az 1904. évi költségvetést, mely a következő mérleggel zárul:

Rendes kiadások	1,024,526.180
Atmeneti kiadások	49,391.965
Beruházások	116,230.476
Osszesen	1,190,082.621

Rendes bevételek	1,081,376.795
Rendkívüli bevételek	109,305.150
Osszesen	1,190,681.945

Eszerint a fölösleg 597.324 korona.

Az 1903. évvel szemben, amikor 2,251.052 korona volt az előirányzott fölösleg, a budget 1,643.628 koronával kevesebb fölösleg előirányzattal zárul.

Az új költségvetésben már benne van a két millió többlet az udvartartás részére, mely összeget az országgyűlés még nem szavazta meg és most a költségvetéssel egy füst alatt megy.

37 korona híján egy millióval emelkedett a járuléka a közösgyi rendes kiadások rovataiban.

Osszesen 76,263.078 korona ez a járuléka,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A vörös rózsá.

— Epizód a kubai fölkelés idejéből. —

A templom tornyában megkondult a harang, mély, ünnepies hangon. Ejjél volt. Az elhagyott szűk utcában egy magányos alak mozgott és a spanyol helyőrség felé igyekezett.

Sötét, papi ruha volt rajta és a vállára vetett széles gallért szorosabbra vette magára.

A mikor a harang elhaló hangja elenyészett az éj csöndjében, az egyik utca kanyarulatánál megállott és gondolatokba merülten beléhámlt az éjszaka derengő homályába.

— Hiába megyek oda — mormolta magában. — Vagy alszik szegényke, vagy Andreo feletti bánatában álmotlanul virraszt. Szegény Andreot! Szép, ragyogó ifjuságnak immár letűnt a csillaga. De halálcoldban is boldog lesz, mert szíved utolsó dobbanásáig a leány szerelme kísért. Hiába mennék hozzá — ismételtette egyre. — No de nem is akarom most háborgatni a szegényt. Elmegyek a fog-

házba és búcsút veszek a — boldog Andreotól.

Azzal megindult és öntudatlanul is befordult a sötét, szűk sikátorba. Egyszerre csak megállott egy kis, alacsony házikó előtt, amelynek ablakából halvány világosság szűrődött ki az éji homályba. Odátámaszkodott az ablakfának és figyelmesen nézte a gyertya lobogó lángjánál virrasztó buslakodó szép leányzót.

Arczán a mélységes bánat tükröződött vissza és szemében csillogó könnyük rezegtek. Hirtelen fölkel az asztal mellől és ki akart menni a szobából.

— Carlotta! — szólalt meg ekkor halkán az ablak mellett álló férfi.

A leány ijedtében élesen felsikoltott. Majd örömpír futotta át arcát és odafutott az ablakhoz.

— Andreo, te vagy itt?
 — Nem Andreo jött hozzád, — felelte a férfi bus hangon — csak a bátyja, Ricardo. Hangja reszketett és tekintetét a földre szegezte.

— Jaj, be megijesztett. Azt hittem, hogy Andreo hangját hallom, pedig jól tudom, hogy ő nem jöhet el ilyenkor hozzám. De minek jött most ide, Ricardo atyám? Mi vezette e késő éjjeli órában erre?

— Nem jó hirt hozok neked, szép, fiatal leány. Andreo fivérem, akin oly igazi szeretettel csüggök, mielőtt még a nap fölkel, már nem lesz az élők sorában. Elveszik, elragadják tőlünk, Carlota, öntől is, aki a menyasszonya.

— De mondja csak, Ricardo atyám — kérdezte a leány türelmetlenül — mi vezette önt ide? Segíteni akar talán az utolsó órában nekem, vagy talán Andreonak?

— Három nappal ezelőtt tudtam csak meg, hogy fivéremet halálra ítélték és most azért jöttem haza Havanából, hogy búcsút vegyek a szegény fiutól és önnel Carlota, áldásomat adjam s azt a lelki vigaszt nyujtsam, amelyre e nehéz órában szüksége lehet.

— Oh én érettem kár volt fáradnia. Ha Andreot agyonlövök, úgy egyedül csak a halál nyújt nekem vigasztalást! De tudja meg Ricardo, hisz önnel őszintén megvallhatom, — folytatta a leány halkán, reszkető hangon — Andreon nem fogják végrehajtani a halálos ítéletet. Megváltottam őt s így életben hagyják. Oda adtam volna érte az életemet, de ezzel nem akarták beérni. Ez nem volt nekik elég. Pénzemet, vagyonomat akarták: odaadtam tehát nekik mindenemet, amim volt. Most semmim sincs, alig van betevő falatom, de boldognak, nagyon boldognak érzem magam.

melyet a delegáció — már meg is szavazott.

3,035.108 koronával többet fogunk Horvátország beligazgatására költeni.

Kedves meglepetés lesz egy kis *adóemelés* is; a betegápolási pótdót 2 százalékkal emelik, ami éppen 3,437.000 korona új adót jelent.

A magyar államvasutaknál 6,975.400 koronával emelkednek a kiadások, miből 4,783.400 korona jut a személyzet anyagi helyzetének javítására.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 10.

Elnök: Perczel Dezső megnyitja az ülést tizenegy órakor, mert a Rákóczi-konferencia és az osztályok sorsolása az ülés előtt lefoglalt egy órát.

Indítványozza, a Ház vegye jegyzőkönyvébe Jókai halálán való részvétét. A bejelentések során Csanád vármegye kérvényt intézett a Házhoz, hogy a kabinetiroda ne küldjön német átiratokat a megyékhez.

Madarász József helytelinit, hogy a kabinetiroda egy német átiratot küldött a Házhoz.

Elnök: Nem a Házhoz, hanem Csanád megyéhez.

Madarász: Mindegy, megbotránkozásom ki kell fejezni.

Tisza István gróf: Lapokból értesült Csanád megye határozatáról, a kabinetirodában azt a felvilágosítást kapta, hogy csak blankettás elintézkedésként küld német átiratot, mert ott a blanketta német.

Mikor értesült a király a megye határozatáról, meghagyta, hogy magyar blanketták készíttessenek.

Madarász megnyugszik az elintézés módjában.

Tisza gróf határozati javaslatot nyújt be a kvótabizottság megalakulása dolgában, beterjeszti a számvevőszék jelentését s a kormány 1902. évi jelentését.

Elnök: Kéri a Házat, hogy eltérve a napirendről, a bizottságok megalakítása előtt előbb a pénzügyminiszternek adassék meg az engedély előterjesztésének megtételére az 1904. évi költségvetésre vonatkozólag.

Az idei költségvetés.

Lukács László magyar királyi pénzügyminiszter mielőtt rátérne exposéjára, ismerteti az 1902. évi zárszámadást.

Az 1902. évi költségvetési törvény 187,000 koronában állapította meg a többletet, a zárszámadás szerint 1,458,000 koronával haladta meg a bevétel a kiadást, a tekintélyes eredmény valamivel még kedvezőbb volt, noha a kormány nem vette föl a 32 millió kölcsönt, a melyre a törvény felhatalmazta, s melyet a költségvetésen kívül vehetett volna fel. Az állam nemcsak eleget tett minden kötelezettségének, hanem 6,400,000 korona bevételi felesleg mutatkozott és a pénztári eredmény huszonkilenczmillióval volt kedvezőbb, mint az előirányzatban.

A rendes kezelésben 39 millióval volt kedvezőbb az eredmény az előirányzatnál és ezt csak az óvatos preliminálásnak lehet köszönni.

Hogy a pénztári fölöslegre pedig nagy szükség van, azt megmutatta a törvényen kívüli állapot, mikor ez tette lehetővé az államháztartást. Előre jelzi, hogy az 1903. zárszámadás nem lesz olyan kedvező, mint az 1902-iki.

Az exlexben adóban és jogi illetékekben 51 millióval kevesebb folyt be és ehhez járul még 4—5 millió egyéb hiány. (Zaj.)

Felkiáltások a jobboldalon:
Ezt köszönhetjük az obstrukciónak (Zaj.) a balon).

Lukács László: Hogy ez a nagy visszaesés nem rendítette meg az állami háztartásunkat, köszönhetjük azt a pénztári készletnek, a jó termésnek és a magyar buza jó árának.

Az 1904. évi költségirányzatban nagy az emelkedés és már a rendes kiadások is abnormis emelkedést mutatnak. Tömegek új költség hármlik az új törvények és törvényjavaslatok révén az államháztartásra, melyek közt az *államvasuti alkalmazottak* részére hatmillióhatszáz ezer korona van felvéve.

A miniszter azután ismerteti a költségvetés tételeit.

Horvátország beligazgatása 3 millióval emelkedik, az országos betegápolás 3 és fél millióval, *községi és körjegyzők* fizetés rendezése 2 millió 320 ezer korona költséget követel, a kereskedelmi tárcza kiadása 9,7 millióval, a földmívelésügyi miniszteriumé másfél millióval, a kultuszminiszteriumé 2,6 millióval, az igazságügyminiszteriumé 145 ezer koronával, a honvédelmi miniszterium rendes kiadása

55 ezer koronával, rendkívüli kiadása 165 millió koronával van előirányozva, a mi 79 millió koronával nagyobb, mint tavaly. Ezt kizárólag annak a 77 millió korona hitelnek fölvétele idézte elő, mely beruházásokra lett előirányozva.

A belügyminiszterium átmeneti kiadása 4 millió 850 koronával emelkedik, melyben 4 millió 680 ezer korona van fölvéve a megyei alkalmazottak fizetésére.

A rendes bevétel 34,492,591 koronával nagyobb összegben van előirányozva, mint a múlt évben.

A költségvetés mérlege.

1,024,562,180 korona rendes kiadással szemben 1,081,376,795 korona rendes bevétel áll, vagyis a rendes kivetésnél 56,814,014 korona a felesleg. Ellenben a rendkívüli kezelésnél; 165,522,441 korona átmeneti és beruházási kiadással 109,306,150 korona rendkívüli bevétel áll szemben vagyis 56,317,291 korona a hiány. Ha a rendes és rendkívüli kezelést egybevetjük, egy 1,190,084,021 korona össze kiadással 1,190,681,945 korona bevétel áll szemközt, vagyis végeredményben 597,324 korona a felesleg, amely 1,643,728 koronával kisebb az 1903. évi budgetnek a törvényhozás által 2,241,052 koronával megállapított fölöslegnél.

Foglalkozva az egyes tételekkel rámutat arra, hogy a rendes kiadások 28,682,620 korona emelkedést mutatnak. Ebből 2,000,000 esik a *civilista* felemelésére, 902,963 koronával emelkednek a közözügyi rendes kiadások és 9,100,600 korona esik azokra a kiadásokra, melyekkel a törvények végrehajtása jár. Legnagyobb áldozattal az új *beruházási törvényjavaslat* jár. A rendes bevételek a múlt évnél 34,492,591 kor.-val irányoztattak elő. Nagyobb eltérések a bevételeknél a múlt évhez arányosítva: 3,584,361 koronával emelkednek a belügyminiszterium bevételei, mert a *betegápolási pótdó* kulcsával 3 százalékról 5 százalékra való *emelése* van tervbe véve. Legnagyobb a rendes bevételek emelkedése a pénzügyi tárczánál: 18,291,788 korona, amiből 6,028,000 korona esik az egyenes adók és földterhementesítési pótlékokra, és 9,565,000 korona a fogyasztási és italdók bevételeire. 77,435,000 korona a rendkívüli bevétel, amely a vasuti és más beruházásokról, valamint a szükséges költségek engedélyezéséről szóló törvényjavaslat értelmében az 1904. évben véghezviendő beruházási munkálatok költségeinek fedezése cél-

A kétségbeesés örvényébe, annak mélyeség poklába akartak taszítani és szívem most mégis a boldogságtól repes. Elfeledtem az elmúlt fájdalmas napokat, feledtem a bűt, a szomorúságot és várom a pillanatot, amikor a boldogság karjaiba vehetem magam. Andreot nem fogják agyonlőni, de azért még sem bocsátják szabadon, nehogy valaki megtudja, hogy visszaélés történt. A fegyveres katonák kikísérik majd a város határára és valamennyien elcsútk rája fegyverüket. De a puskában vaktöltények lesznek, amelyek nem halálhozók. Andreonak a tüzeléskor a földre kell buknia, mire a katonák abban a hiszemben, hogy jól végeztek az elítélttel, visszafordulnak és ott hagyják. Aztán elmenekülhet. En várni fogom őt, ott az erdőszélen, a régi malom mellett és ketten elmenekülünk majd a mieink táborába.

Tud még másvalaki is erről? — kérdezte Ricardo.

— Senki más, mint Andreo, az ezredes és ennek egyik bizalmasa. A jó Isten mégis csak megpuhította a kemény, rideg szívet és én bízom Galiano ezredes férfiaságában.

— Azt hiszi, — kérdezte Ricardo kétkedően, — hogy Galiano megtartja azt, a mit ígért?

— Ezzel akar megvigasztalni? — szólt a leány kétségbeesett hangon és visszahökent az ablak mellől, félelmes, szemrehányó pillantásokat vetve a tisztelendőre. — Ön újabb féle-

lemmel tölti el szívemet. Rosszul teszi, Ricardo, hogy annyira megijesztett. Ha tudná, hogy mennyit szenvedtem, mennyit keseregtem, úgy nem busitana el annyira. Három esztendő óta magamba folytom minden fájdalmamat — távol vagyok Andreotól, aki Kuba függetlenségéért küzd, csatázik s amelynek életét szenteli. Oh, ha tudná, mennyire kétségbeestem, a mikor hírül hozták, hogy a spanyolok fogságába került. Azóta nap-nap után látom, mint kísérik a fegyveres örök többi vitéz bajtársait ki a mezőre, ahol szívükbe röpitik a halálos golyót azokba a nemes szívekbe, amelyek Kuba szabadságáért dobogtak!

Minden reggel, a hajnali szürkületben megcsörrennek ablakom alatt a halálra ítélt dalaiknak rablánczai, a katonák fegyverei és én imára kulcsolom kezem, hogy irgalmat kérjek lelküknek az Egek urától. Azt mondják, hogy Andreo lesz a tizennyolczadik, akin végrehajtják a halálos ítéletet és remegve olvastam a múlt napokat. Mennyi izgalmat, rettegést szenvedtem el, míg Galiano ezredestől kikönyörögtem a kegyelmet. Oh, Ricardo, ön, aki nem ismeri a szerelmet, ön nem tudja megítélni, mennyit szenvedtem. Ön nem tudja, milyen áldozatra képes az, aki szeret és ezért nem is érezheti azt, amit én érzek!

Ricardot meghatották a leány szavai és ajkai remegtek.

— A szeretet nem a szóban, nem a külső

jelekben nyilvánul meg. Sok ember a szíve mélyén hordja a szeretetet, de annak tüze nem hangos szavakban tör ki. Sokan szenvednek titokban és fájdalmukban senki sem osztozik, senki sem tud a szenvedésükről.

— Bocsásson meg Ricardo — szólt most a leány kérlelő hangon, akit megindítottak a férfi szavai. — Bocsásson meg, ha érzelmeiben sértettem. Tudom, hogy ön jó hozzám, épp úgy, mint Andreohoz. Ugy-e elmegey hozzá? Az örök beengedik, ha megmondja, hogy gyónatni jött. Mondja meg Andreonak, hogy várakozni fogok reá a régi malom mellett és adja át ezt neki.

Azzal kivette a hajába tűzött vérrörös rózsát és megcsókolta a pirosuló hamvas szirmokat.

— Ime, itt van Ricardo atyám, adja ezt oda neki és mondja meg, hogy én küldtem. Isten vele, Ricardo.

A lelkész egy pár pillanatig szótlanul meredt a távozó leány után. Majd utána kiáltott:

— Carlota! Carlotta!
De a leány eltűnt és Ricardo egyedül, magára maradt a sötét éjszakában.

*

A csöndes falucsára kipirkadt a pirosuló hajnal.

jából kibocsátandó költségek értékesítésétől fog származni.

Lukács így fejezte be expositóját: kétség-telen azután, hogy a közeljövőben oly nagy mértékben fognak szaporodni a kiadások, hogy azokat a *mai bevételekből fedezni nem lehet.* Szerencse még, hogy az általános gazdasági fellendülés kezdetén vagyunk, sietnünk kell a kiegyezés és a kereskedelmi szerződések megkötésével. Sajnos azonban, hogy nem lehet csupán a gazdasági fellendülésben bízni, főleg mikor pozitíve tudjuk, hogy mely kiadások fognak emelkedni. Gondoskodni kell tehát a bevételek szaporításáról. Azon a fordulóponton, amelyhez már eljutottunk, kéri a képviselőházat, hogy az államháztartás egyensúlya fenntartására irányuló törekvésben a kormányt támogatassák.

Nyíry Sándor többrendbeli jelentést terjeszt be, amire szünet következik.

Szünet után az egyes bizottságok választására került a sor. A választások eredményét holnap hirdetik ki.

Holnap a delegációkba választják meg a tagokat s a jegyzők fizetéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalják.

A keletázsiai háború.

London, május 9. A Reuter-ügynökség magántudósítója jelenti Port-Arthurból mai kelettel: Alexejev helytartó a csárhoz táviratot intézett, hogy főhadiszállását Kharbinba teszi át. Hivatalosan hírlik, hogy Kuropatkin vezérkara Liaojangban maradt és nem szándékozik feladni a jelen állását. Az admirális jelentése szerint Jessen tengernagy hajóhada Vladivosztokban van.

Pétervár, május 9. Az orosz távirati ügynökség tudósítója jelenti Múgdenből tegnap délutánról: A japánok járőrei, kik Föngvancsenget megszállották, Liaojang irányában mutatkoztak. Egy gyalogságból és lovasságból álló kis japán csapat megszállotta Kuandiansiant. Vafangtjen állomást a mi csapataink tartják megszállva.

Berlin, május 10. A »Localanzeiger« jelenti Pétervárról:

Itt ma elterjedt egy Kronstad ellen tervezett merénylet híre. Valaki, valószínűleg egy japán ügynök, nagy robbantást akart előidézni, melylyel Kronstad erősségét légherőpítette volna. A merénylet nem sikerült. Kronstad parancsnoka megerősítette, hogy merényletet terveztek. Hír szerint az idegen munkásokat, akik a piroxin-gyárakban és kísérleti műhelyekben voltak alkalmazva, mind elbocsátották.

Sanghai, május 9. Folytatják Niucsvang

A helyőrség emberei az ébresztőre feltápaszkodtak fekhelyeikről és nemsokára már teljes fegyverzetben egy csapat katona sietett tova az alacsony házak mentén. Egy szegény halálraitélt kísérnek ki a vesztőhelyre. Busan, fedetlen fővel lép getett a szuronyos fegyverek között. Az u czára tévedt egy-két koránkelő félelemmel, bátoriatlanul nézte a különös proczessziót. Kifelé tartottak a szántó-földek felé.

A csapatvezető nyers vezényszavára megálltak. Köröskörül alacsony földhányások jeleztek, hogy hány katonát ítél el a zsarnoki hatalom.

A katonák gyorsan sorba állottak és az elítélt nyugodtan nézett a gyilkos fegyverek csövébe. Be sem kötötték a szeméit, hadd lássa szemtől-szembe a halált. Egy fotópillantást vetett még a távoli malom felé, amely mindegyre jobban kibontakozott a szürke reggeli ködből. Majd bátran kidülesztette a mellét, szemében valami tolvilági reménység csillogott és ajkai csöndes imát rebegtek.

A ravaszt fölhumták. Még egyszer oda nézett a malom felé és arcán fájdalmas mosoly látszott.

— Tűzelj!

kitűrését. Az oroszok megígérték, hogy kellő számú csapatot hagynak hátra, hogy megakadályozzák a fosztogatásokat. Egy jól értesült kereskedő kijelenti, hogy a port-arthuri hadihajók szénkészlete csak hat hétre elegendő. A rendelkezésre álló élelmiszerek elegendők egy 8000 főnyi sereg számára körülbelül három hónapra.

Mukden és a Kinalak

London, máj. 10. A Daily Chronicle-nak a következőket táviratozzák Tokióból e hó 9-éről: Az a hír érkezik ide, hogy az összes kinalak hagyják el Mukdent. A Tacicsiaból a a Hadicsergbe vezető utat kinali rablók feldúlták. Az oroszok új utat építenek. A mikor a rablók megkísérelték a Dalmi felé vezető sinutat felszakítani, elfogták őket.

A Daily Telegraph Sanghaiból mai kelettel arról értesül, hogy pekingi hír szerint Csongcsi tatárátbornok megtagadta Mukden elhagyását, kijelentve, hogy az utolsó pillanatig állomásán akar maradni.

Mozgósítás Oroszországban.

Pétervár, máj. 10. Czári ukáz elrendeli, hogy a kievi és moszkvai katonai kerületekből a kiegészítéssel küldendő csapatokból a vasuti zászlóalj és a kazáni és szibériai katonai kerület néhány tartalékos csapatrészeinek megerősítésére a poltavai, kurszki, kharkovi, rjjszani, kalugai és tulai kormányzóságok néhány kerületének tartalékosait behívják. Néhány kerületben egyidőjűleg a csapatok számára való lovak állítását is elrendelik.

A hivatalos közlöny a koreai orosz követnek az elutazását megelőző eseményekről szóló kimerítő jelentését közli.

Port-Arthur elzárásának kísérlete.

London, május 10. A Times arról értesül Tokióból, hogy 20,000-an jelentkeztek önkéntesen szolgálattételre arra a nyolcz hajóra, amelylyel utoljára kísérelték meg Port-Arthur kikötőjének elzárását. A japán tengerészlegénység, amely a Liaontung félszigeten partraszállott, két zászlóaljából állott, mely április 27-ike óta két szállítóhajón készen állott. Közvetlenül azután, hogy a csapatok a félszigeten partraszállottak, egy lovascapat Uliancsienbe ment és elűzte az ott lévő 250 orosz, miközben egy más csapat a part mentén vonult előre és Picevót szállotta meg.

Az oroszok hátrálnak.

Pétervár, május 10. Kuropatkin tábornok a csárhoz intézett távirati jelentésében elégtelennek mondja a rendelke-

zésére álló csapatokat, amelyekkel nem képes megvédeni eddigi hadállását. Ezért az összes haderejét Mukden és Kharbin védelmére összpontosítja.

A japánok előnyomulása.

London, május 10. Az orosz csapatok minden vonalon rendületlenül vonulnak vissza a japán csapatok elől. A japán katonák diadallal és nagy hősiességgel törnek előre. A vasutat elrombolják s az utóbbi napokban három hidat pusztítottak el. A lakosság nagy rémületben van, mert a kinalak fosztogatásaitól rettegnek.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

A holnapi ünnep miatt Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága pénteken tartja a havi rendes közgyűlését.

Ez alkalommal már az új rend lép életbe, az interpellációs könyvvel s az interpellációkra csak 6 óraker kerül a sor.

A tárgysorozat különben nagyon egyhangú, kivéve egy pontot, amely a városi pénztár utóbbi szomorú vizsgálatáról szól. E tárgyalás bizonyára lesznek felszólalások, de határozatra nem kerül a sor, mivel már megkezdtek a közg. bizottság kiküldöttéi a vizsgálatot.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1904. évi május hó 13-ik esetleg következő napján mindenkor délután 3 óraker a városház tanácstermében tartandó ülésén a következő ügyek fognak tárgyalatni.

1. A polgármester jelentése az előző havi közgazgatás állapotáról.

2. A polgármester jelentése a városi köz- és gyámpénztárban megírtott vizsgálatról.

3. Kolozsvár sz. kir. város közönsége a kisajátításról szóló 1881. és XLI. t.-cz. 2 §-ban biztosított kedvezménynek a törvényhatósági joggal felruházott városokra leendő kiterjesztése tárgyában a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez intézett feliratát pártolás végett megküldi.

4. Sopron sz. kir. város közönsége az Olaszországból behozandó bor vámjának fel-emelése tárgyában a kereskedelmi miniszterhez intézett feliratát támogatás végett megküldi s ezzel kapcsolatos a magyarországi bortermelők és borkereskedők országos szövetségének kérelme az olasz borvám tárgyában.

5. Háromszék vármegye közönségének határozata a kiszolgált altisztek kedvezményéről szóló 1873. évi II. t.-cz. 5 §-ának módosítása tárgyában.

6. Borsod vármegye közönségének a magyar országgyűlés képviselőházához a gyógyszerügyi jog adományozása tárgyában intézett felirata.

7. Pest-Pilis-Solt és Kis-Kun vármegye közönségének a földmívelésügyi magyar királyi miniszter urhoz lótenyésztési bizottságok szervezése tárgyában intézett — felirata.

8. A tanács előterjesztése Balázs György köztér vételi ügyében.

9. A tanács előterjesztése Liszka Antal és nejétől iskolai czélokra szükséges telek megvétele tárgyában.

10. A tanács előterjesztése Krizsán József köztér vételi ügyében.

11. A tanács előterjesztése Biczkó Mihály és neje telkéből a köztérhez csatolandó terület megvétele iránt.

12. A tanács előterjesztése ifj. Demeter Já-

Husz puskának egyszerre csattant fel a ravasza és mire a puskapor füstje szét-foszlott, egy kubai fektűt ott a nedves fűben, arczával a földre borulva és pirosló vére vörösrre festette a zöldelő fűszálat. A katonak újból sorba állottak és szótlanul, úgy, amint jöttek, ismét eltávoztak.

A reggeli köd szertefoszlott és a nap első sugarai beragyogták az ébredő vidéket. A templom harangja lágyan kongott és a mező fölött röpködő madarak kedves csicsereése töltötte be a levegőt. A falu fölött két ember közeledett — öregek voltak és vállakon ásót, kapát hoztak magukkal. Odaléptek a vérében ázótt kubaihoz és amikor hátrakötött kezeiről leoldozták a zsineget, egy vérvörös rózsza esett le a harmatos fűbe. Az egyik öreg fölemelte a virágot és halkán mondogatta:

— Vörös rózsza — szerelmet jelent.

— Nézd csak! — kiáltott föl az egyik meg hőkkenve és a halottat hátára fordította, hogy látható lett az arcza. Mind a ketten levették kalapjukat, tisztelettel keresztet vetettek magukra és halkán rebegték:

— Ricardo tisztelendő!

nos telkéből a köztérhez csatolandó terület megvétele iránt.

13. A tanács előterjesztése a polgármesteri értekezletre két törvényhatósági biz. tag kiküldése iránt.

14. A tanács előterjesztése az általános kövezési program tárgyában.

15. A tanács javaslata a női kereskedelmi tanfolyam engedélyezése iránt.

16. A tanács a polgári lövész-egyletnek a faiskola és közterek, parkok ültetvényei fenntartásáról szóló 902—3. évi számadását beterjeszti.

17. A tanács előterjesztése a vízvezeték biztosítása céljából szükséges munkákat engedélyezése iránt.

18. A tanács javaslata Cütk Mór úr-szék tisztítási vállalkozó szállítási díj felemlése iránti kérelme tárgyában.

19. A tanács Czeglédy Jenővel földbérletre megkötött szerződést beterjeszti.

20. A tanács Balogh Dömével iskola helyiség bérletére megkötött szerződést beterjeszti.

21. A tanács Jónás Mayer és nejével a »Három Rózsa« bérletére megkötött szerződést beterjeszti.

22. A tanács javaslata a 4-ik sz. faterlep bérletének Kohn Márton és Kramer Gyulára leendő átruházás tárgyában.

23. A nagyvárad hegyközségi birtokosok közgyűlése az 1903. évi költségelirányzatát beterjeszti.

24. A nyugdíj bizottság javaslata Lovass Zsigmond volt városi mérnök végkielégítése tárgyában.

25. A tiszti főorvos Illés Ferenczné szőlészeti oklevelét meghirdetés végett bemutatja.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgyszorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon, 1904. évi május hó 10-ik napján.

Bordé Ferencza
főjegyző.

A nagyvárad pinczéregylet ünnepe.

— A házfelavatás és a menház megnyitása. —

Szép kettős ünnepet ült tegnap a nagyvárad pinczéregylet. Saját erejökre utalva létesítették az együletet, a mely az összetartás alapján példás eredményre vezetett s oly fejlődést mutat, a melyre büszke önérzettel tekinthetnek.

Diszes új épületet emeltettek, amelyet tegnap avattak fel s megnyitották az ország első pinczér-menházát, amelynek alapját hosszú évek fáradságos munkájából rakták össze, hogy hirdesse az utókornak az egyület derék tagjainak humánus gondolkozását, áldozatkészségét.

Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött. Az egyület Beöthy Ödön-utcai diszes új házának udvara egészen megtelt közönséggel.

Megnyitáskor a Szózatot énekelték, amely után Messey Mihály kir. körjegyző tartotta a megnyitói beszédet.

Mielőtt megnyitná az ünnepélyt, elismeréssel adózik az egyesület munkálkodásának, amely lehetővé tette azt, hogy takarékosága révén vagyonhoz juttatta az együleti tagokat, egy olyan vagyonhoz, amely a humanizmus nevében mindnyájuk javára szolgál. Majd a vezetőséghez szól s utal arra, amit édes atyja, az egyület megalapítója harmincz évvel ezelőtt mondott, hogy csak akkor lesz eredménye, termése az elhíntett magnak, ha azt kellő szeretettel, buzgalommal ápolják. Elismeri, hogy ez így volt s látja, hogy az eredmény nem is maradt el. Elismeréséhez csupán egy kérelmet csatol: ápolják, fejlesszék a vezetőket továbbra is olyan buzgalommal ezt az együletet, mint tették azt eddig.

A beszédet zajosan megéljenzették. A zárkó letétel ünnepére került ezután a sor.

Sarkadi József az egyesület titkára felolvasta a zárkó alá helyezendő okmányt s azt ifj. Kesztyés János építész a következő szavak kíséretében falazta be:

— Legyen ez az okmány, ez a ház hirdetője annak a humanizmusnak, amit a nagyvárad pinczéregylet elsőnek gyakorol az országban!

A menház megnyitása következett. Dési Géza dr beszélt. Őt esztendővel ezelőtt amit elhatároztunk, most teljességbe ment, amit akkor megjósoltak, az bekövetkezett: a nagyvárad pinczér-egylet busás erkölcsi és anyagi sikereket ért el. Bizonyult, hogy csak az összetartás ad erőt, az erő tiszteletet. Magyarországon csak az utóbbi évtizedben adott életjelt magáról az a munkás hadsereg, amely mindeddig még egymásra nézve is teljesen idegenül állott a világon s csak az utóbbi időben az összetartásnak egyesítő gondolata volt az, amely nemcsak egymás között teremtett jó viszonyt, szoros kapcsolatot, hanem megteremtette azt a kellő tiszteletet, amelyet kívülről kellett éppen ezeknek az egyesületeknek megszerezni. A magot elvetették s az eredmény ez a hajlék. A mi zászlónk, amit öt évvel ezelőtt kibontottunk, győzelmet aratott s ha meg tartjuk azt az irányt, amit eddig követünk, nemcsak újabb eredményeket érünk el, de földiszitjük, gyarapítjuk az eddigi vívmányokat is. A szegény ember fillére — a kövek beszélnek — többet jelent, mint a gazdag ember eldugott aranya; az összetartás nagyobb erő, mint a világ valamennyi hazug, üres jelszava. — A beszédet megéljenzették.

Végül az egyület volt és jelenlegi vezetőinek arczképeit leplezték le.

A programtól eltérően Sarkadi József az egyesület titkára volt a szónok. Rövid, de lelkes szavakban vázolta a vezetők kiváló érdemeit s szavai után lehullott a lepel az arczképekről, a melyeket az egyesület tagjai erre az alkalomra készítették.

Az arczképek előtt még Gundel János beszélt, aki az országos egyesület jókívánatait tolmácsolta.

Azután a jelenlevők az egyesület új vendéglőjébe barátságos villás reggelire gyűltek össze.

Délután 2 órakor a Sas alsó éttermében nagy díszebéd volt, amelyen az egyesület tagjain kívül városunk előkelő férfiai közül is számosan voltak. Talpra esett felköszöntőket mondtak: Czeglédy Sándor díszelnök a királynak, Kornhauser Henrik elnök a vendégekre; továbbá dr. Dési Géza, Deutsch Pál, Gundel János stb.

A vidám társaság kitűnő hangulatban késő délutánig maradt együtt.

Hangverseny.

Este 8 órára jeleztek a hangversenyt, tehát 9 órakor pontosan megkezdették a Fekete Sas nagytermében, a mely ez alkalomra meglehetősen szép számú közönséggel telt meg.

A műsor többrendbeli változást szenvedett, míg előadásig került. Bihari László színészzenvendék Sas Ede Prometheuszát szavalta el nagy hatással.

Többi szavalata is zajos tetszést keltett, bár érzik, hogy az ifjú művésznövendéknek még sokat kell tanulnia.

A többi művész is mind énekkel működött közre.

Főleg Lendvai Miczike, a miskolci primadonnára volt kíváncsi a közönség. A bájos megjelenésű művésznő meglehetősen középszerű énekesnő, de kedvesen tud előadni. Főleg a Lili-keringőt éljenzették meg.

Szántó József szegedi énekes szintén viharos tapsokat aratott, de az est igazi hősnője Rédei Szidi, a mi kedves ismerőstünk, társulatunk egykori ünnepelt primadonnája volt. — Több énekszámát szünni nem akaró tapsokkal honorálták.

Hangverseny után táncz volt, mely a legjobb kedvvel folyt kora reggelig.

UJDONSAGOK.

* **Keresztjáró napok.** A keresztjáró ájtatosságoknak tegnap is zavartalan jó idő kedvezett. A körmenet a premontrei templomból a székesegyházhoz vonult, ahol ünnepélyes szent mise és szent beszéd volt. A körmenetet és a szent misét Felser Antal apát-kanonok, a predikációt pedig Halász Gyula papnöveldei lelkiigazgató tartotta. — Ma, szerdán lesz az utolsó körmenet. A Szent-László templomból indul a körmenet a kapuczinus atyák templomához, ahol ünnepélyes szent mise és predikáció lesz.

* **A régi honvédlaktanya átalakítása.** A fő-utcai volt honvédlaktanya épületét kérte Nagyvárad városa az államtól, hogy iskolai célra felhasználhassa s így könnyítsen azokon a terheken, amiket az állam a város nyakába tol, minden ellenszolgáltatás nélkül. Azonban az állam csak vesz, de nem ad semmit. Ezt a kérését sem teljesítette a városnak. most aztán átalakíttatja az üres épületeket s különféle állami hivatalokat helyez el benne. Az átalakításra vonatkozólag a következő értesítést vetjük:

A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság a nagyvárad volt honvédlaktanya kincstári épületén szükséges átalakítási és építkezési munkálatok biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1904. évi május hó 20. d. e. 10 óra. Miről érdekelteket van szerencsénk avval értesíteni, hogy a szóban forgó pályázat közelebbi feltételei a nagyvárad m. kir. államépítészeti hivatalnál (városi Bazár-épület I. e.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1904. május hó 10. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huszella Gyula, kir. keresk. tanácsos, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Déliq nincsen víz.** A nagyvárad vízvezetési telepen a szivattyúház és az elosztó szekrény között egy új csövet és egy tolózárat állítanak be. Ezt a munkálatot ma reggel eszközlik s így ma, szerdán hajnali 4 órától déli 12 óráig az egész várost elzárják a magas tartálytól és nem lehet a városban vizet venni a vízvezetékéből. A városi mérnök hivatal a lapokban és dobszó útján értesítette erről a közönséget s felhívta, hogy a fél napra szükséges vizet tegnap este szerezze be a vízvezetékéből.

* **Betonjárdát kérnek.** A közlekedési és pénzügyi bizottságokban letárgyalt általános kövezési programban meg vannak állapítva, hogy mely utcák milyen járdával lesznek ellátva. Mióta ez a program köztudomásra jutott, egymásután érkeznek be a kérvények a városhoz, amelyben a programba felvett kövezési anyagnál jobbat kérnek. Tegnap Damjanich-utca lakói adtak be kérvényt az iránt, hogy utcájukat vegyék fel a betonnal burkolandó utcák közé.

* **Stanley meghalt.** Londonból jön a távirat, hogy Stanley Emil, a birneves utazó, tegnap váratlanul elhalt. Bőnye az Afrika-kutatók egyik legmerészebbike és legszerencsésebbje hunyt el. Utazásai világesemények voltak: Livingstone felkeresése, Emin pasa meg szabadítása, az afrikai törpék fölfedezése mind olyan események, amelyek a tudomány történetében halhatatlanná tették Stanley nevét. Afrikának nagy területét ő tárta fel a földrajzi tudomány számára s ezért a nagy fölfedező halála méltán borítja gyászba a földrajzi művelőit. »A legsötétebb Afrikában« című műve, még pedig több átdolgozásban magyarul is megjelent.

A vízvezeték kibővítése. A város közönségének régi jósa teljesül legközelebb azzal, hogy a vízvezetési csőhálózatot kiterjesztik az egész városra, tehát már anyáron azok az utcák is kapnak vízvezetékot, amelyek eddig nem volt lefektetve vezeték s így a háztulajdonosok a legjobb akarat mellett sem rendezhették be házaiknál a vízvezetékot. A munkálatokat Madarász és Flanta vállalkozók teljesítik, akik bejelentették a tanácsnak, hogy a cső lefektetéseket már e héten megkezdik. Felkérték egyúttal a tanácsot, hogy ezt hozza a közönség tudomására, azzal, miszerint most már jelentkezzenek, akik házaikba a vízvezetékot bevezettetni óhajlják. — A vízvezeték kibővítése tárgyában különben a vízvezetési bizottság tegnap délután ülést tartott, amelyen **Bordé Ferencz** főjegyző elnökölt s **Mezey Mihály**, **dr. Károly Irén**, **Köszeghy József** és **Juricskay Barna** vettek részt. A kibővítési munkálatok megkezdése folytán szükséges az állandó felügyelet úgy a csövek nyomási próbájánál, mint a csövek lefektetésénél és azok tömítésénél. Elhatározták, hogy a csövek nyomási próbájáról időnkint a próba megkezdése előtt 24 órával értesítetnek a bizottság tagjai; minden vasárnap értesítetnek továbbá arról, hogy a következő héten mely utcákon eszközlik a csőlefektetéseket. A tömítési próbákat körzetenként eszközlik s ennek ellenőrzésével **Bordé Ferencz** elnök, **Köszeghy József** főmérnök, **Mezey Mihály** és **dr. Károly Irén** bizottsági tagok bízták meg. A vízvezeték kibővítésénél arra helyezik a főszólyt, hogy minél több közkut álljon a közönség használatára.

Husz fillér ügyvédi munkadíj. Az önkormányzati járásbíró J. S. dr. ügyvédnek egy ítéletben ügyvédi munkadíj és költségek fejében 4 koronát állapított meg. E 4 koronából 40 fillér jegyzőkönyvi bélyeg, 2 korona ítéleti bélyeg, 1 korona meghatalmazási bélyeg, 40 fillér beadványi bélyeg, melylyel a meghatalmazást nyolcz napon belül bemutatta, Eszerint tehát készkiadás 3 korona 80 fillér. Tiszta munkadíj 20 fillér.

A városok és községek vásártartási és helypénzszedési joga. A közigazgatási bizottság pénzügyi osztályának XXII. sz. döntvénye szerint a városoknak és községeknek a vásártartási és helypénzszedési jogból eredő jövedelme abban az esetben sem róható meg tőkekamat és járadékadóval, amíg az a jog királyi kiváltságon vagy más törvényes czímen alapszik.

A miniszteri szakértő Nagyváradon. A Nagyvárad város házipénztáránál előfordult sikkasztás ügyében elrendelt vizsgálat megértéséhez, mint már írtuk, a belügyminiszter **Szaplonczay Mihály** miniszteri számtanácsost mint szakértőt küldte ki. Tegnap reggel megérkezett Nagyváradra a miniszteri kiküldött s **Papp Miklós** és **Mihelyi Adolf** közigazgatási bizottsági tagokkal délután megkezdte a városi pénztár vizsgálatát. Első sorban a felett jutnak megállapodásra, hogy minő alapon vezessék és vajjon visszamenőleg is kiterjesszék-e a vizsgálatot.

Fegyelmi egy polgármester ellen. **Mamusits Lázár** szabadkai polgármester ügyében a fegyelmi bíróság a tanácskozást már második napja folytatja. Eddig 19 vádpontot tárgyaltak, az ítéletet azonban csak az összes városi hivatalnokok fegyelmi vizsgálatának befejezésével hirdetik ki a mi körülbelül 8 nap múlva fog megtörténni.

A villamos vasut építése. Egyik lap nyomán tegnap elterjedt a hír, hogy a nagyvárad villamos vasut építését már ezen a

héten megkezdik és pedig a Közti-vasut telepe és a városi villamos telep között. Ez a hír azonban még nagyon korai, mert a villamos vasutra még nem adta ki a kereskedelmi miniszter az építési engedélyt; enélkül pedig a munkálatokat nem kezdhetik meg. De hogy ez nem is lesz mostanában, már abból is látszik, hogy a Közti-vasut-társaság két évet kötött ki az engedély okirat készítésére. A tővédségre az adott alkalmat, hogy a Közti-vasut vágányából a villanytelepre egy külön szárnyvonalat vezetnek be, a szénzállítás eszközlése végett.

* Nyomra vezető talált tárgyak. A véletlen tegnap a rendőrség kezére jatszott egy tolvaj kocsislegényt, ki megszökött. Lapunk tegnapi számának hírei között megírtuk, hogy 6 zsebkendőt találtak. A zsebkendőkért még tegnap jelentkezett egy 18 éves magát **Glück** nevű bérkocsitulajdonos kocsisának mondó suhancz és erősen követelte Mendelényi fogalmazótól az állítólag a piacon vásárolt tulajdo át. Minthogy azonban gyanus volt fogalmazó előtt a legény, későbbre rendelte fel azzal, hogy állítólagos gazdájával jelenjék meg, ki majd igazolja kilétét. A legény ugyan nem, de jelentkezett a zsebkendőkért az igazi tulajdonos, egy helybeli ügyvéd felesége. Ennek következtében Mendelényi Béla hivatalból állította elő most már a suhanczot s vallatásra fogta. A fiúról hamarosan kiderült, hogy neve **Fazekas Károly** köbökuti születésű 18 éves, jelenleg loápoló és **Bleyer Sámuel** szappangyárosnak kocsisa volt. Az is kiderült, hogy ő azonos azzal a **Fazekas Károlylyal**, kit a rendőrség azon a czímen köröz, hogy volt gazdájától mult hó 25-én megszökött, előbb azonban feltörte az asztalfiókot és onnét 101 koronát emelt el, továbbá 11 korona reá bizott pénzt, ugyszintén cselédkönyvét is. E hó 1-én **Glück** bérkocsishoz állított be. Így aztán lezárták.

* Sikeres vizsgálat. **Juricskay Barna** városi tb. aljegyző tegnap a nagyvárad kir. kath. jogakadémián az államtudományi államvizsgálatot jó sikerrel letette.

* Új zeneegyesület Nagyváradon Szombaton Nagyváradon új zeneegyesület alakult Harmonia czímmel. Nem tudjuk mi indította az alakítókat arra, hogy a zenei élet fejlesztésére újabb egyesületet létesítsenek, mikor városunk zenekedvelőinek régi egyesülete, bár egy idő óta nyilvánosan nem szerepel, teljesen megfelel hivatásának. Ha csak egy eredményére is akarunk mutatni működésének, ott van a zeneiskola. Azok tehát, kik az új zeneegyesület létrejöttéa fáradoztak, sokkal többet használtak volna az ügynek, ha a régi zeneegyesületet támogatják, nem pedig kétfelé szélednek dilettans zenészeink, mert ezt bizony csak a zenei életünk fogja megszínlyeni. A Harmonia zeneegyesület igazgató választmányát a következőkép alakította meg: elnök **dr. Waldmann Géza**, titkár **Voszka István**. Tagok: **Aliquander Kálmán**, **Blau Béla**, **Pallay Béla**, **Persz Ferencz**, báró **Podmaniczky Károly**, **Popovits György**, **Szunyogh Péter**, főjegyző **Hirschmann Gyula**, pénztáros **Kovács Zsigmond**, ügyész **dr. Lanczi József**. Az egyesület védnököket is kért fel. Ezek: **Szmazsenka Ernő**, **Novotny S. Alfonz**, **dr. Kovács S. János**, **dr. Agoston Péter**, **dr. Várady Zsigmond**, **Gerő Armin**, **Fényes Manó** és **Grósz Zsigmond**.

* Leesett bányamunkás. **Rézbányáról** jelentik: **Zsurkó János** bányamunkás egy törmelékcsuszaton 48 méter magasságból leesett, sérülései életveszélyesek.

* Csengeri özvegye meghalt. Tegnap reggel hunyt el **Csengeri Antalnak**, a kiváló államférfinak özvegye élte 83-ik évében. Férje életében házuk valóságos tudományos, irodalmi és politikai központ volt. Különösen a kiegyezés korszakában sűrű látogatója volt a háznak **Deák Ferencz**, aki **Csengeri Antalt** legbizalmasabb barátsággal tisztelte ki és leányának, **Etelkének**, a ki **Wlassics Gyula** volt vallás és közoktatásügyi miniszter neje, keresztatyja is volt. Gyakori látogatója volt

Csengeri városligeti kis villájának gróf Adrássy Gyula, báró **Kemény Zsigmond**, **Lónyay Menyhért**, **Trefort Agoston** és csaknem minden számottevő politikus ez iró. Mindenki, aki ismerte a feleköt gondolkozásu, nemesszívű nőt, azok a legmélyebb tisztelettel voltak iránta. Az abszolutizmus korszakában is midőn minden politikai szereplésről leszoritva, irodalmi munkásságban keresték legjobbjaink a hazafiai kötelesség teljesítését, sok nevezetes irodalmi mozgalomnak volt a **Csengeri-ház** központja, melynek lelke az elhunyt nemesszívű nő volt. A legboldogabb családi életet élte és igazi anyai szívvel csüggött gyermekei boldogságán. **Csengeri Loránt** édes anyját, **Wlassics Gyula**, **Heinrich Gusztáv** egyetemi rektor és **Vámossy Károly** fővárosi ügyvéd anyósukat gyászolják az elhunytban, mely gyászban a család számos barátja és tisztelője vesz őszinte részt.

* Tettenért gyújtogató. **Budurászárol** jelentik, hogy **Szelistye** községben hónapok óta számos gyújtogató történt. A legutóbbi tüzesetnél tegnapelőtt **Mihók** Juont tetten érték. Letartóztatták.

* Meglopott csaposlegény. **Bordás János** a vasuti vendéglőben alkalmazott csaposlegény panaszt emelt tegnap a rendőrségnél, hogy vasárnapra virradó éjszaka szobájából a kabátjában volt pénzesztárczáját 23 korona tartalommal ellopták. A rendőrség a tettest nyomozza.

* A piczulás bankból. A Polgári takarékos segélyszövetkezet befizetési holnap, azaz csütörtökön ünnep miatt d. e. 9—11-ig teljesítendő.

* Találtak egy szeredást, benne kenyér, szalonna, bicska és egy szalmakalap. Tulajdonosa átveheti Mendelényi Béla rendőrségi fogalmazónál.

x Gaedicke A. Budapesti kitéző hírnevű cég mai hirdetésére olvasóink figyelmét különösen felhívjuk. E cég szolid üzleti elve és előzékeny kiszolgálása által kitéző hírtett szert. Az osztálysorsjáték legutóbbi húzásánál is a legnagyobb nyereményeket fizette ki.

x Hírek az orosz-japán háborúról már nem érdeklik a közönséget, de mindig új és érdekes marad **Leitner Lázár kalap-, cipő- és férfi divatárú** nagykereskedő, (Zöldfa-u) változatos szemkáprázató raktára, melynek megtekintése ép oly szórakoztató, mint hasznos. Most **pünkösdi előtt** különösen ajánlható fenti cég, minden néven nevezendő **cipő-, kalap- és férfi-divatárú** cikkek beszerzésére, mert a mellett, hogy csakis a legutolsó divatú cikkek lesznek áruba bocsátva, az árak is hihetetlenül olcsóra vannak szabva, miről a legkönyebben meggyőződhetünk, ha **pünkösdi** szükségletünk ott szerezzük be. 744

x Ritka alkalom kínálkozik most a t közönségnek szükségletei olcsó beszerzésére. A jó hírnevű **Kovács L.** és társa cég ugyanis mintán **Zöldfa-utca 38. sz.** alatti üzletét feloszlattja, hatóságilag engedélyezett végeladást rendez és raktári készletét gyári áron alul hozza eladásba. Felhívjuk a t. közönség figyelmét a lapunkban közzétett hirdetésre. 593

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szerda: **Romeo és Julia.** **Paulay Erzsike** első fellépte.

Csütörtök: d. n. **Orpheus a pokolba**, este **Sursur Corda**, itt először **P. Adorján Berta** és **Paulay Erzsike** felléptével.

Péntek: **Bob herczeg.**

Szombat: **Tavaszi operett.**

Vasárnap: **Suhancz.**

Suhancz.

Nyolczkor kezdődik az előadás, gyatra társulattal folytatódik — persze, hogy akkor álmósan végződik. Bizony, úgy a 3. felvonás

körül már bólogat a közönség, aki ugyan haza nem megy.

Konti kedves operettje pedig nagyobb közönséget — de elsősorban külön előadást érdemelt volna. A czimszerepen fordult meg minden. *Feledi* Boriska akármilyen rutinnal játszik is, kellemetlenül éles hangját ezzel nem tudja ellensúlyozni. Parlagi Kornéliát sehogys sem képes pótolni.

A másik női főszerepet *Wlassók* Vilma énekelte igen szépen, az őz tábornagyot pedig *Horváth* Kálmán alakította ügyesen. *Bérczi* eredeti komikus mozdulatai sok derűtséget okoztak, amiben próbált osztozni *Tihanyi* Miklós, de egyelőre nem sok sikerrel. Nehezen tud leszokni arról, hogy meglepő kortán bánják a szerepeivel. Csak egy odaveti a mondókáját s ezzel a hatást legfeljebb félig aknázza ki. Pedig tehetség, aki többre viheti. —r.

Paulayné Adorján Berta és leánya Erzsike Nagyváradon. Ma Paulayné és leánya a Nemzeti színház művésznői kezdik meg két estére terjedő vendégtéjük a *Romeo és Julián*ban, melyben Juliát Paulay Erzsike, Capulettnét P. Adorján Berta játssza. Először úgy volt tervbe véve, hogy ma csak Paulay Erzsike játszik, de a Nemzeti színház műsora megváltozván, lehetővé tette, hogy Paulayné is felléphessen leányával a mai előadáson. — A déli gyorsvonattal érkeznek és nyomban a próbára jönnek. Holnap, csütörtökön este a »Sursum Corda« népszínműben játszik a két művésznő. A grófnét P. Adorján Berta, Esztert pedig Paulay Erzsike. Bosnyák Zoltán a darab szerzője táviratilag értesítette a színház igazgatóját, hogy személyesen óhajt jelen lenni a darab bemutatóján. Mint értesültünk, a szerzőt tisztelői a vonatnál fogadják s előadás után banket lesz. Tekintettel a páros és páratlan bérlők érdekeire, ez előadást a következő napon, pénteken nem ártana megismételni.

Magyar színészet Ujvidéken. Ujvidékről írják lapunknak: A magyar kultúrának nagy szolgálója ott tesz Kövessy Albert színtársulata, mely ebben a szezonban meghódította a magyar-német-szerb közönséget és pedig jó előadásokkal, mely a színészet hatásának alapja. Nagy része van ebben a kiváló eredményben *Ruzsinszky* Iloa asszonynak, aki Nagyváradról ment Ujvidékre s a Troubadour, Parasztbecstület, Tavasz eljátszásával a közönségre mély és igaz behatást tett. Teljes művészetével képes volt a Vándorlegény Okuliját is eljátszani, nagy és tartós sikert aratva. Az »Ujvidék« ezzel fejezi be kritikáját: »le kell tenni a tollat, mert bíráltni nem vagyunk hivatottak ezt a nagy művészi képességet, csak csodálni!«

EGYESÜLETEK.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés. Nagyvárad és Biharvármegyeyi tagjait értesitem, hogy az országos közgyűlés folyó évi május hó 22-ik napján Budapesten fog megtartatni, amely közgyűlésnek résztvevői számára a hazulról Budapestre és onnan vissza való utazásra a magyar-királyi államvasutak a következő *menetdíj kedvezményeket* engedélyezték: egy II. osztályra váltott jegy az egy I. osztályon való utazásra jogosít; egy III. osztályra váltott jegy a II. osztályon való utazásra jogosít — és egy fél II. osztályu jegy a III. osztályon való utazásra jogosít. Felkérem tehát fent nevezett tagurakat, hogy ha az országos közgyűlésen a vasúti menetdíj kedvezmény igénybe vétele mellett részt venni akarnak, a kedvezményes jegy váltása jogosító igazolványukra kellő időtlen leendő kiosztásra végett szándékukat nálam *folyó hó 14-ik napjáig* bezárólag szóval vagy írásban bejelenteni sziveskedjenek. A közgyűlés napján d. u. 2 óra-

kor a Royal szálló dísztermében közös ebéd lesz amelyen a kormány és a főbb hatóságok képviselői is részt venni fognak, miután ezen lakomához, a terem nagyságához mérten csak korlátozott számban adhatók ki jegyek sziveskedjenek azok kik a lakomán is részt venni kívánnak ebbeli szándékukat is f. hó 14-ik napjáig bezárólag tudomásomra hozni. Nagyvárad, 1904 május hó 10-én. *Reismann* Mór a Kereskedelmi Csarnok elnöke.

NYILTTÉR.

Özv. Jüngling Józsefné

állandó nagy raktára

varrógép, kerékpár, alkatrész- és felszerelésekben

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA, (Bazár-épület).

Nagy választék *acetylen-lámpa légtömő* és *gummiköpenyben* Szakszerűen berendezett *nagy javító MŰHELY.* — *Emalírozás* *nickelezés* és bármilyen *javítások* pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Carbit napi árban!

A legjobb gyártmányu

Rössler, Jauernig, Ausztria és Stirián

kerékpárok

vannak állandóan raktáron.

Becsés pártfogását, kérve vagyok kiváló tisztelettel

370

Özv. Jüngling Józsefné.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget, valamint nagybecsült rendelőimet tisztelettel értesíteni, hogy szabóműhelyemet Szilágyi-Dezső-utcáról május 1-től Fő-utca, Casino-épület udvarába helyeztem át, a hol is egy a mai kornak megfelelő

férfiszabó-szalont

rendeztem be és azt a legjobb munkáerőkkel láttam el.

A legfinomabb *angol, francia és honi szövetekből* állandó nagy választék áll a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Szíves támogatást továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel 740.

Fudally Bálint,
férfiszabó.

Az első magyar vitorla-vászon-, és jutaáru-gyár nagy raktára

Radó Samu és társa

Nagyvárad, Kossuth (Sas) utca. Bihar kavázzal szemben.

Hazai ipar! Telefon szám 240. Gyári áruk

Mindenféle Gabona zsákok.	Lisztes zsákok.	Gyapju zsákok.	Szalma zsákok.	Heremag zsákok.	Só zsákok.	Zsák vásznak.
Vizhatlan Asztag ponyvák.	Csepplő ponyvák.	Kazán ponyvák.	Sátor ponyvák.	Szeker ponyvák.	Rostáló ponyvák.	Repce ponyvák.

Ponyva vásznak.

Az Első magyar len- és jutaáru-gyár eredeti árszabása szerint árusítatnak.

Gépszijak, varró- és kötő-szijak, boeskorok minden méretben; továbbá elsőrendű gépolajok, towotte gépkenőcs, kocsikenőcs s más e szakba vágó gazdasági cikkek nálunk beszerezhetők.

Szegedi kenderfonó-gyár kiváló gyártmányai: kender- és len-zsákok, gazdasági kötelek, zsinórok, gurtnik, kévekötelek, tömlők, kender, kőcs stb. állandóan raktáron vannak bármely mennyiségben. — *Vizontelárusítók árkedvezményben részesülnek.* — A t. gazdaközönséget szolid kiszolgálásról előre is biztosíthatjuk.

Kiváló tisztelettel

Radó Samu és társa
zsák és ponyvakölcsönző intézete!!

TAVIRATOK

Lukács után Tisza.

Budapest, máj. 10. (Saját tud. táv.)
Altalános feltűnést keltett, hogy Lukács László pénzügyminiszter a költségvetés benyújtásánál nem nyilatkozott a jövőben követendő politikájáról. A Házban különben elterjedt a híre, hogy Lukács kijelentette ő Felsége előtt, miszerint a költségvetés letárgyalása után távozik a miniszteri székből. A pénzügyi tárcsát Tisza miniszterelnök veszi át.

Lukács bankkormányzó.

Bécs, május 10. (Saját tud. táv.)
Bilinsky távozása az Osztrák-Magyar Bank éléről, mind bizonyosabbá válik. Erősen emlegetik, hogy helyére Lukács László pénzügyminiszter kerül a bank kormányzói székébe.

A nemzet köszönete a királynak.

Budapest, május 10 (Saját tud. táv.)
A képviselőház ülése előtt pártközi konferencia volt a házban a Rákóczy hamvainak hazahozatala céljából kibocsátott királyi kézirat tárgyában. Megállapodtak abban, hogy a képviselőház elé indítványt terjesztenek, a mely szerint a király azon tényért, hogy Rákóczy hamvainak hazahozatalát elrendelte, a nemzet nevében hálás köszönetet mond s ennek a trón elé juttatásával az elnököt megbizta. Ezen határozatáról pedig majd értesíti a főrendiházat. — Az indítvány holnapi tárgyalásánál az ellenzékiek követelni fogják a Rákóczyt megbecsülető törvény törlését, s Zrinyi Iloa és Bercsényi hamvainak hazahozatalát.

Apponyi visszavonulása.

Budapest, május 10. (Saját tud. táv.)
A „Nemzet” ma cikket hoz, amely szerint Apponyi Albert még nem határozott a felett, hogy visszavonul a politikai szerepléstől; mert az a nézete, hogy várni szükséges mindaddig, míg a pártok kialakulnak. Egyelőre azonban lemond a regnicoláris bizottsági tagságáról s a delegációkban sem akarja a tagságot elfogadni.

A függetlenségek Bánffy mellett.

Budapest, május 10. (Saj. tud. táv.)
A függetlenségi körben tartott értekezleten felszólalás történt, hogy van-e a pártnak tudomása arról, miszerint Szegeden függetlenségi jelölt lép fel. Az elnökség kijelentette, hogy erről nincsen tudomása, s tiltakozik ezen jelölés ellen, mert az a párt bukásával járna s csak a kormány-párt malmára hajtaná a vizet. Az adott körülmények között leghelyesebb, ha a kormány lelőtjével szemben a függetlenségek támogatják Bánffyt, A kérdésben párthatározatot nem hoztak. Az értekezlet elhatározta, hogy hozzájárul a pártközi konferencia megállapodásához a Rákóczy hamvainak hazahozatala tárgyában s megbízták *Thaly* Kálmán alelnököt, hogy a párt nevében ez jelentse ki a Házban.

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. máj. 10. én.

Magyar aranyjárdék 4%	1.18
Magyar koronajárdék	97.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	89.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földterhermentesítési kötvény	208.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	191.50
Tízszázalékos és szegedi sorsjegyek-kölcsön	99.45

Osztrák járadék papirban	100.10
Osztrák járadék papirban	119.30
Osztrák járadék aranyban	99.45
Osztrák korona járadék	152.50
Osztrák államsorsjegyek	16.05
Osztrák magyarban részvény	754.40
Magyar hitelbankrészvény	6.89
Osztrák hitelintézet részvény	688.25
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.20
Németbirodalmi márka	289.45
Londoni vista	95.40
20 márkás arany	28.88

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Legolcsóbb órajavitó-műhely!

A közelgő pünkösdi ünnepek alkalmából **bérmaajándék-tárgyak** legolcsóbb és legcélzesebb bevásárlási helye

Kepes Márton,

mű-órák és ékszerész diszraktára

Nagyvárad, Bazár-épület,

(színház oldala mellett.)

hol ezen tárgyak már a következő mesés árakban kaphatók:

Valódi ezüst órák, nyitott fedéllel, fiuknak	4 frt 25 krtól
Valódi ezüst órák, dupla	5 > 25 >
Valódi ezüst órák, nyitott	leányoknak 4 > 50 >
Valódi ezüst órák, dupla	5 > 50 >
Valódi oxidált fekete acél óra	3 > 50 >
Kitűnő minőségű nickel órák fiuk részére	2 > 50 >
Ugyanaz dupla fedéllel	3 > 50 >
Valódi arany női órák	15 frttől feljebb.
Valódi 14 karátos arany gyűrűk	2 frt 50 krtól feljebb,
ugyszintén az itt felsoroltakon kívül, értékeesebb tárgyakból is dus raktárt tartok s azokat a legelőnyösebb árszámítás mellett bocsátom a m. t. közönség szives rendelkezésére.	

A n. é. közönség b. pártfogását kévve vagyok kiváló tisztelettel

Kepes Márton,
órák és ékszerész.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt **REISZ és PORJESZ.**

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Nagy választék!

Bérma ajándék tárgyak kedvező beszerzési helye.

Csakis jó minőségben, de ez alkalomra meglepő olcsó árban!

Arany, ezüst gyermek- és női-gyűrűk, fülbevalók, karperecek, nyakláncok, szívecskék, kereszték és amulettek.

Ezüst- és nickel-órák.

Ezüst- és nickel-láncok.

Egy 14 karátos arany nyaklánc	5 frttől feljebb.
szívecske	8 frttől feljebb.
kereszt	2 frt 50 krtól feljebb.
Egy ezüst óra	5 frttől feljebb.
Egy ezüst óralánc	1 frt 70 krtól feljebb.

SZILÁGYI GÉZA órásnál

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Nagy választék!

Költözködési idényre:

szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők, szalmazsákok és mindennemű költözködési **sz** cikkek, a szokottnál olcsóbb árban **sz**

egyedül

Kovács L. és Társánál,
Zöldfa-utca, kaphatók.

Fehér Jenő

uri és női cipész

Nagyvárad, Fő-utczán lévő Rimanóczy-házban
(Fábry-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátorkodom felemlíteni, hogy a nagyváradai szakirányu ipariskola czipőszabászati rajzelőadója, illetve szaktanítója vagyok továbbá a szakmánál eltöltött sok éven keresztül a külföldön, valamint hazánk nagyobb városaiban mint főszabász, munkavezető s hasonló minőségben a nagyváradai czipőgyárban is hat évig sikerrel működve magas színvonalon álló szakképzettségem folytán képes vagyok a legkényesebb igényeket is kielégíteni s minden vállalatot a legnagyobb szakértelemmel és műveléssel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. közönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

czipész mester.

Hirdetmény.

A Nagyvárad Hitebank Részvénytársaság
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskére és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

Az igazgatóság.

Ne használjon senki mást, mint a

GLOBIN

bőrtisztítószer,
mely minden czipőneműnek eredeti fényt és tartósságot kölcsönöz.

Egyed. gyár: **FRITZ SCHULZ**
jun., Act. Ges. **EGER** és **LIPCSE**

? Miért?

nevezik

GAEDICKE

bankházát a legnagyobb

szerencse-gyűjtődének?

Mert ott a legtöbb főnyereményt fizették ki		
Mert ott	a 602.000	koronás jutalmat
Mert ott 3-szor	a 400.000	„ főnyereményt
Mert ott 3-szor	a 100.000	„ „
Mert ott 1-szer	a 70.000	„ „
Mert ott 4-szer	a 60.000	„ „
Mert ott 3-szor	a 30.000	„ „
Mert ott 5-ször	a 25.000	„ „
Mert ott 10-szer	a 20.000	„ „

nyerték és

mert más gyűjtőde hasonló eredményt felmutatni nem tud.

A ki tehát főnyereményhez akar jutni, siessen a XIV-dik magyar kir. szab. osztálysorsjáték **május 17. és 18-án** megtartandó húzásához postautal-

ványon vagy utánvétel mellett

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ sorsjegyet

12.— 6.— 3.— 1.50 koronáért rendelni

GAEDICKE A. bankházánál.

Magyarország legnagyobb szerencsegyűjtője.

BUDAPEST, Kossuth Lajos-utca 11. sz.

Postatakarékpénztári befizetési lapokkal az összegek postadíjmentes átutalhatása céljából kívánatra szívesen szolgálók.

Levágandó rendelőlevél:

GAEDICKE A. urnak

BUDAPEST.

Sziveskedjék czimemre I. osztályu eredeti Magy. kir. szaj. osztálysorsjegyet a hivatalos tervvel együtt küldeni.

Az ellenérték: ..... korona utánvételezendő postautalványon küldöm

Pontos cím { Név .....
Allás .....
Lakhely .....
Utolsó posta .....

A nem kívánt módosítástól mentesül